

Een kanjer van een zijdeachtige beurszwam in Zutphen

Woensdag 28 augustus werd ik gebeld door de heer Reinink uit Zutphen die me vertelde dat hij een enorm grote zijdeachtige beurszwam aan de voet van een esdoorn aan de Martinetsingel had ontdekt.

's Avonds gaan kijken om vast te stellen dat er een enorme grote witte paddenstoel zat, 40 cm hoog en met een hoeddiameter van 26 bij 30 cm. Nog nooit heb ik zo'n groot vruchtlichaam gezien van een plaatszwam. In de literatuur worden doorgaans kleinere afmetingen vermeld. De steelvoet werd door een 10 cm hoge bruin gevlekte beurs omgeven, waar het geslacht haar naam aan heeft te danken. Deze beurs is een taai dik vlies dat in een jong stadium het gehele dan eivormige vruchtlichaam omgeeft. Bij verdere groei wordt het vlies doorbroken en het restant vormt de beurs aan de voet van de steel. De hoed is normaal sneeuwwit maar in dit geval licht strogeel, hetgeen betekent dat het om een kleurvariëteit gaat. De hoed is bedekt met fijne haartjes waardoor ze een zijdeachtige glans krijgt. De paddenstoel leeft op vermolmd hout in oude wonden en holtes van stammen van levende loofbomen in parken en lanen.

Een aantal jaren groeide op dezelfde plaats een groep zadelzwammen, een houtparasiet die mogelijk het hout zodanig aangetast heeft dat het geschikt werd voor deze beurszwam. De paddenstoel is zeldzaam door het gehele land en staat als kwetsbaar op de 'Rode lijst' van paddenstoelen. In Zutphen is deze soort nog niet eerder waargenomen.

De vrijstaande boom

Vorbij een bocht zie ik hem staan;
de droom van alle bomen,
met takken in zijn bomenbrein,
die onwaarschijnlijk krachtig zijn.

Een boom, zo sterk, zo solitair,
is als een kroon onder de kruinen
met bladeren die beschuttend zijn
voor'n fabelachtig oergeheim.

Hij doet mij denken aan een man,
die zijn wereld nog beheerst,
maar die onbewust van zijn verval
eens onvermijdelijk vallen zal.

Frits Frietman

Het geslacht beurszwam wordt behalve door een opvallende beurs of schede aan de voet van de steel ook gekenmerkt door roze lamellen. In Zutphen zijn nog 2 soorten beurszwam vastgesteld namelijk de algemeen voorkomende gewone beurszwam, die op diverse plaatsen is gezien. Het betreft een middelgrote grijswitte paddenstoel die op verrijkte plaatsen van organisch materiaal leeft.

Op 14 juli 2014 ontdekte ik 2 exemplaren van de vrij zeldzame en bedreigde kleine beurszwam tussen het gras langs de oever van de IJssel, ter hoogte van de wijk de Waarden. Het is een klein paddenstoeltje dat in veel opzichten, zeker wat betreft het formaat, verschilt van zijn grote broer de zijdeachtige beurszwam.

Jan Dieker

Bron: Zutphense Koerier

Schade door storm – een praktijkvoorbeeld

In de avond van 4 juni van dit jaar raasde een tornado over Zutphen. Gedurende die storm hebben erg veel bomen zware schade opgelopen of zijn compleet omgewaaid. Onder de beschadigde bomen was ook de grote plataan ter hoogte van Nieuwstad 29.

In de ochtend van woensdag 5 juni hebben gemeentelijk wijk-beheerder Roel Hekkelman en Rob Weimer (BSZ) telefonisch contact gehad over deze plataan. In de kroon van deze boom was een zeer zware tak zodanig diep ingescheurd, dat er sprake was van gevaar voor de omstanders en omliggende gebouwen. Roel Hekkelman is onmiddellijk gaan kijken en heeft daarna opdracht gegeven de ruimte af te zetten met rood/witte linten.

Donderdag 6 juni hebben twee medewerkers van boomverzorgingsbedrijf Johannes Rijs, met behulp van een hoogwerker, het grootste deel van de ingescheurde stam uit de kroon verwijderd. Zij hebben ook veel gebroken en dunner hout uit de kroon verwijderd, waarmee het directe gevaar voorlopig geweken was.

Het gebied rond de boom vraagt volgens de BSZ om extra voorzichtigheid en aandacht vanwege het grote aantal dagelijks passerende personen. Regelmatig zitten zij ook langere tijd op de randen van de 'boombak' onder de boom.

Het bestuur van de BSZ heeft daarom, na de snoeiacties de boom en de standplaats nog eens goed bekeken en geconstateerd dat:

Groene knolamaniet

Een van de meest giftige paddenstoelen ter wereld, de groene knolamaniet (*Amanita phalloides*) groeit ook in Nederland.

De groene knolamaniet kan zelfs bij het binnen krijgen van een heel klein stukje al dodelijk zijn, voor mensen en dieren. Extra gevaarlijk is het, dat als er van deze extreem giftige paddenstoel gegeten wordt, pas tien uur later verschijnselen optreden en er dan niets meer tegen gedaan kan worden.

Het gif amatine is zeer bestendig, ook na koken en drogen is het zelfs 10 jaar daarna nog even giftig. De groene knolamaniet groeit van juli tot oktober vaak bij eiken en beuken. De witte exemplaren zijn te verwarren met een weidechampignon.

Niet plukken dus!

- de grote scheur in het centrale deel van de stam, ter hoogte van de takaanzetting, ernstig lijkt te zijn ingerot. Nader onderzoek kan dat vaststellen;
- het enkele jaren geleden in de boom aangebrachte "Cobra-anker" (een verbindingskabel tussen 2 zware takken in de kroon) is weggehaald;

Door bovenstaande feiten vertrouwt de BSZ er niet op dat de boom nu stabiel is. Tijdens een volgende zware storm kan er, met alle gevolgen van dien, nog steeds een grote "arm" uitbreken! Om ongelukken te voorkomen heeft de BSZ daarom de gemeente geadviseerd de boom dieper in te snoeien en er een knotplataan van te maken, ongeveer zoals in de afbeelding is aangegeven.

De BSZ is ervan overtuigd dat de boom daarna op korte termijn zal uitlopen en weer een mooie veilige kroon zal vormen. Natuurlijk kan er later ook voor gekozen worden om de "knot" te handhaven door deze één keer in de drie tot vijf jaar opnieuw terug te snoeien.

Bij het schrijven van dit artikel is het advies van de BSZ nog niet opgevolgd, dus niet onder deze plataan gaan zitten!

Bestuur BSZ

Onder: De ingescheurde plataan en de wijze waarop deze gesnoeid zou kunnen worden om hem veilig te maken.

Donateursbijdrage 2019

Beste donateur,

Eerder dit jaar vroegen wij u om een bijdrage ten behoeve van de activiteiten van de Bomenstichting Zutphen en omstreken.

Inmiddels ontvingen wij van velen van u een nieuwe bijdrage waarvoor wij u hartelijk danken.

Voor het geval u echter dit bericht gemist mocht hebben, vragen wij hiervoor nogmaals uw aandacht.

U kunt uw donatie overmaken op bankrekeningnummer NL 72 INGB 0009 313 440 t.n.v. Bomenstichting Zutphen met vermelding van uw naam met de omschrijving 'donatie'.

Het Bestuur

Beukenlanen overleven droogte niet!

“Vandaag de dag is nog steeds actueel wat op 20 juli 1977 in de krant te lezen viel”:

De eeuwenoude beukenlanen bij Dieren bieden een troosteloze aanblik. Veel kapitale beukenbomen staan schraal in het blad. Grote zijtakken liggen afgebroken en overal begint de schors los te laten. Over enkele jaren zijn deze statige reuzen, die zo'n 250 jaar geleden zijn geplant, geveld. Deskundigen zeggen dat in ons land tienduizenden beuken hetzelfde lot ondergaan. Niet de ouderdom, maar de droogte van vorig jaar heeft de bomen parten gespeeld.

Volgens Staatsbosbeheer, hebben de beuken in 1976 de klap gekregen. Oorzaken zijn de januari-storm en de grote droogte van de zomermaanden. De storm bezorgde veel bomen een beschadiging aan het wortelstelsel. De wortels knapten of scheurden in.

Dode beuk in de tuin van Kasteel De Slangenburg

Door deze beschadiging infecteren schimmels het wortelstelsel met als gevolg dat het gaat aftakelen. De opnamecapaciteit van het water wordt dus beperkt. In hetzelfde jaar kregen we te maken met twee onvoorstelbaar droge maanden, een dubbele ramp dus. Vooral de eeuwenoude beuken hebben de dubbele klap niet overleefd. In tegenstelling met de eik en de populier is de beuk een „vlakwortelaar“, dat wil zeggen dat het wortelstelsel niet diep in de bodem doordringt. De populier en de eik zoeken met hun wortels het water dieper op. De beuken op de Veluwe hebben ook erg te lijden onder de algehele wateronttrekking aan de bodem voor de drinkwatervoorzieningen. Sinds 1911 is het waterpeil op de Veluwe enkele meters gezakt.

Besproeien

Bosbouwdeskundigen zien geen enkele mogelijkheid om massaal uitdrogen van de beuken in de toekomst te voorkomen. Water geven is een druppel op de gloeiende plaat als je bedenkt dat een enkele beuk op een warme dag 500 liter water verdampt. Dat betekent 25.000 liter per hectare beukenbos per dag. Daar is niet tegen te sproeien!. Staatsbosbeheer heeft nog geen exacte inventarisatie gemaakt van de stervende beukenbomen in Nederland. Men neemt aan dat het er tienduizenden zijn.

Klein blad

De beuken lieten eerder dan normaal het blad vallen. Dit jaar is het blad opvallend klein. Een derde oorzaak van de massale beukensterfte is dat 1976 een 'beukenjaar' was. Eens in de zeven of acht jaar dragen de beuken beukenootjes. De takken van de bomen hingen op de grond van de zware ladingen nootjes. Zo'n boom heeft dan natuurlijk nog meer water nodig.

Op veel plaatsen is nu al door het gebladerte heen te kijken, maar als je door een gezonde beuk naar boven kijkt, mag je eigenlijk de lucht niet kunnen zien. De kapitale beukenlanen zijn waarschijnlijk binnen afzienbare tijd verdwenen.

Volgens Staatsbosbeheer zijn beuken gevoelige bomen. Een beuk die in de volle zon komt te staan, bijvoorbeeld doordat zijn 'buurman' omwaait, verbrandt. De schors laat los en binnen twee jaar moet de boom worden geveld omdat het hout „gaat slapen“ en de boom anders vanzelf omvalt.

Veerkracht

Het publiek zal de komende jaren in Nederland veelvuldig arbeiders zien die schijnbaar gezonde beuken vellen. Dat zijn dan echter steeds dode bomen waar de „slaap“ in zit. Het hout is zijn veerkracht kwijt en kan dan zo afbreken. Aangezien dat gevaren kan opleveren voor het verkeer worden zulke bomen geveld.

De mens kan weinig invloed uitoefenen op deze ontwikkeling. Midden in de bossen valt de sterfte nog wel mee. Vooral de beukenlanen, die vaak vrij in het landschap liggen, zijn het meest kwetsbaar voor storm en zonnebrand.

"Hoewel Staatsbosbeheer meer aanplant dan kapt, ziet het er naar uit dat Nederland in de komende jaren heel wat van zijn oude karakteristieke beukenlanen zal verliezen".

Bron: Reformatorisch dagblad

Indien onbestelbaar retour: Rob Weimer, Gasthuisstraat 14A12, 7201 MN Zutphen

Activiteitenoverzicht oktober 2018 - 2019

In de Nieuwsbrief van een jaar geleden gaven wij u een uitvoerig overzicht van onze activiteiten. Hieronder volgt een greep uit onze activiteiten van het afgelopen jaar. De belangrijkste onderwerpen kwamen ook aan de orde tijdens het overleg dat we twee keer per jaar met de wethouder hebben.

Excursies: we beproefden twee keer onze geheel nieuwe Bomenwandelroute in Zutphen. Op 14 oktober 2018 liepen we onder prachtige weersomstandigheden - met 27 deelnemers - het zuidelijk deel van de route. De tweede keer was op 11 mei 2019, toen in aanwezigheid van wethouder Annelies de Jonge aan wie we een exemplaar van de Bomenwandelroute aanboden.

Wij hebben scherpe kritiek geuit op de ons inziens geheel verkeerde, en ingrijpende, snoei van de Italiaanse populieren aan de Schimmelpennincklaan; aangezien er meer dan 20% van het volume is gesnoeid had er een kapvergunning moeten worden aangevraagd, hetgeen niet is gebeurd. De discussie hierover is nog niet afgerond. Verder proberen we samen met de gemeente te komen tot een verbeterde noodkapprocedure. We zijn in het verleden te vaak overrompeld en voor voldongen feiten geplaatst en willen betere communicatie, meer betrokkenheid en meer verantwoording door de uitvoerder(s) van de desbetreffende noodkap. Hetzelfde geldt voor grootschalige snoeiaangelegenheden.

De storm c.q. tornado die begin juni ook over Zutphen raasde, heeft helaas weer veel bomenslachtoffers gemaakt, waaronder de reusachtige rode beuk in het bosje achter de Hanzehof, die radicaal is afgebroken. We maken ons nog wel zorgen over de veiligheid van de plataan aan de Nieuwstad en hebben dit kenbaar gemaakt aan de gemeente.

Betrokkenheid bij de reconstructie van de Badhuisweg (kastanjes), de Polbeek en de Poort van Zuid ('s Gravenhof en Vispoortplein). Met name de zuileiken voor de oude ROC-school en de bomen in het plantsoen van het Vispoortplein gaan ons aan het hart.

Het gemeentelijke computersysteem GeoVisia is het afgelopen jaar met onze hulp verder ontwikkeld, verbeterd en verfijnd. Fijn dat we hierover praktische inbreng kunnen geven. Zo maakten we een inventarisatie van de zogenoemde 'Gedenkbomen' en voorzagen we die met nieuwe foto's en gegevens en we corregeerden in GeoVisia veel gegevens over monumentale bomen, die extra bescherming genieten.

In de Nieuwsbrief van april dit jaar deden wij al verslag van onze betrokkenheid bij de Boomfeestdag op 20 maart 2019.

Herinrichting Deventerweg: er komt een dubbele bomenrij; naast de bestaande lindebomen komt een nieuwe rij iepen. Daartussen zal het fietspad worden aangelegd. We hebben succesvol gepleit voor het behoud van zoveel mogelijk lindes en zijn nu samen met de gemeente en de aannemer bezig om een optimale mix van lindes en iepen te realiseren.

Op beleidsniveau proberen we de gemeente ertoe te bewegen om de bescherming van bomen beter te regelen door bijvoorbeeld een zogenoemde 'voorbescherming' in de bomenverordening op te nemen en om groeiplaatsen van waardevolle bomen via het bestemmingsplan beter te beschermen. Ook schreven we een zienswijze op het voorontwerp Omgevingsplan Landelijk Gebied en regionaal waren we betrokken bij het provinciaal overleg over de aanvankelijk voorgenomen kap van de eiken aan de N319. De aanvragen voor het kappen van de meeste eiken werden gelukkig ingetrokken. Ook hadden we contact en gaven we adviezen aan collega-bomenorganisaties, zoals Vereniging Bomenbelang Bronckhorst en Bomenstichting Achterhoek. Waar mogelijk trekken we gezamenlijk op.

In Zutphen waren wij onder andere betrokken bij het behoud van de overgebleven acacia aan het Vispoortplein en bij de perikelen rondom de neergang van het 'Witte Lint' en de plannen over het ontwikkelen van een 'Groen Kralensnoer' met een mengde beplanting die zorgt voor de nodige biodiversiteit.

Ieke Vreeken

De dwerg en de eend - Eric Buijs Schenking uitgeverij Thieme.

Wellicht zult u, samen met de dwerg in het gras, tevergeefs op zoek zijn naar de in de titel van dit kunstwerk genoemde eend. Het dier dat bij installatie van de sculptuur in 1996 in de boom was bevestigd, bestond echter uit vet en vogelzaad en het is dan ook door de vogels opgegeten. Van dit proces lijkt de dwerg getuige te zijn; de armen verschrikt in de lucht geheven en met opengesperde mond kijkt hij in richting van de boom. In dit werk zijn de mens, de vogel en de boom onlosmakelijk met elkaar verbonden. Elk jaar wordt op 21 december een nieuwe eend van vogelzaad geplaatst!

Secretariaat | Berkelsingel 70 | 7201 BM Zutphen | 0575-540982 | NL 72 INGB 0009 313 440

voorzitter Ieke Vreeken | secretaris Jeroen Philippona | penningmeester vacant | bestuurslid Rob Weimer

informatie@bomenstichtingzutphen.nl | www.bomenstichtingzutphen.nl

